T015 BD VI 201-Q11 Đại Trang Nghiêm Kinh Luận

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

ÑAÏI TRANG NGHIEÂM KINH LUAÄN QUYEÅN 11

CHÖÔNG 61 Ngöôøi coù chuùt ít trí tueä thaáy Ñöùc Phaät töôùng haûo coøn sinh taâm laønh, huoáng gì ngöôøi coù trí tueä phöôùc ñöùc lôùn lao maø khoâng sinh ñöôïc taâm laønh hay sao? Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät ngöï taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø vua Ba-tö-naëc thænh Phaät vaø chuùng Taêng an cö chín möôi ngaøy muøa haï. Nhaø vua cho taäp trung ñaøn boø ôû gaàn tinh xaù ñeå vaét söõa cuùng döôøng Ñöùc Phaät. Luùc aáy, coù moät ngaøn Baø-la-moân vì tham laáy söõa boø neân theo saùt beân nhöõng ngöôøi chaên boø. Nhöõng ngöôøi chaên boø nghe Baø-la-moân tuïng Vi-ñaø ñeàu thoâng suoát lanh lôïi, kheùo leùo phaân bieät roõ raøng, coù Baø-la-moân chæ coù danh maø thaät söï khoâng hieåu bieát; laïi coù Baø-la-moân bieát roõ chuù thuaät maø khoâng hieåu saùch Vi-ñaø, hoaëc coù Baø-la-moân hieåu roõ Vi- ñaø maø khoâng bieát chuù thuaät. Sau khi Theá Toân an cö boán thaùng muøa haï xong1, vaøo ngaøy Töï töù, Vua ra leänh cho nhöõng ngöôøi chaên boø: –Nay traãm khoâng caàn söõa nöõa, caùc ngöôi xem nôi naøo coù ñoàng coû vaø nguoàn nöôùc thì thaû boø ra! Vua laïi ra leänh: –Khi caùc ngöôi ñi thì phaûi ñeán töø giaõ Ñöùc Phaät, neáu Ngaøi coù noùi phaùp caùc ngöôi haõy laéng nghe. Nhöõng ngöôøi chaên boø suy nghó: “Ñöùc Phaät Theá Toân coù phaûi laø Baäc Nhaát Thieát Trí hay khoâng?” Nghó roài, hoï ñeán röøng Kyø-ñaø, tôùi choã Ñöùc Theá Toân. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân ngoài döôùi goác caây, coù ñaïi chuùng vaây quanh. Bieát nhöõng ngöôøi chaên boø ñi vaøo röøng, Ngaøi lieàn vì hoï maø laøm cho moãi loã chaân loâng treân thaân Ngaøi phaùt ra caùc thöù aùnh saùng. AÙnh saùng ñoù chieáu khaép caû khu röøng gioáng nhö khoái vaøng saùng röïc, laïi gioáng nhö möa daàu rôi xuoáng roùt vaøo trong löûa. Nhöõng ngöôøi chaên boø nhìn khoâng bieát chaùn, lieàn sinh yù nghó cho laø ít coù khoù gaëp vaø noùi vôùi nhau: –AÙnh saùng naøy gioáng nhö hoa Chieâm-baëc, ñaày khaép trong röøng, laø aùnh saùng gì vaäy? Hoï lieàn noùi keä: Röøng naøy raát saùng ñeïp AÙnh saùng chôït khaùc thöôøng Coù phaûi röøng baùu trôøi Dôøi ñeán vöôøn naøy chaêng? Saùng röïc nhö laàu vaøng

1. Nguyeân baûn: , ö haï töù nguyeät an cö dó ngaät. Coù leõ sai soùt trong nguyeân baûn vì ñoaïn treân coù caâu: ; thôøi Ba-tö-naëc vöông thænh Phaät caäp Taêng ö cöûu thaäp nhaät haï toïa an cö.

Cuõng nhö côø thieân ñeá
Saùng hôn caû aùnh chôùp
Saùng röïc hôn löûa daàu
Hay hai trôøi Nhaät, Nguyeät
Xuoáng chôi trong röøng naøy?

Noùi keä xong, nhöõng ngöôøi chaên boø ñi ñeán röøng Kyø-ñaø, tôùi choã Ñöùc Theá Toân. Thaáy vaàng saùng troøn bao quanh Phaät nhö traêm ngaøn maët trôøi, ba möôi hai töôùng toát röïc rôõ cuûa

Baäc Ñaïi Nhaân saùng choùi roõ raøng, moãi ngöôøi ñeàu vui möøng, sinh yù nghó cho laø ít coù, cuøng nhau khen ngôïi vaø noùi keä:

Thaân vöông töû hoï Thích
Trang nghieâm raát saùng ñeïp
Oai quang thaät röïc rôõ
Thaáy Ngaøi sinh vui möøng
Thaân taâm ñeàu vui söôùng.
Laønh thay Ñaáng Thanh Baïch!
Vaéng laëng khoâng sôï haõi
Noùi qua saéc töôùng Ngaøi
Kheùo ñaùng goïi Chuûng trí
Theá gian ñeàu truyeàn noùi
Chaân thaät khoâng luoáng doái
Ñeàu goïi laø Phaät-ñaø.
Ai cuõng ñeàu goïi Phaät
Ghi nhôù chaët vaøo taâm
Mieäng cuõng noùi nhö theá
Sô löôïc ñieàu quan troïng
Khoâng theå noùi ñaày ñuû
Noùi chung ñieàu coát yeáu:
Maët trôøi trong hoï Thích
Teân thaät xöùng vôùi töôùng
Töôùng cuõng xöùng vôùi teân
Töôùng haûo vaø phöôùc lôïi
Hieån hieän thaät saùng toû.
Gioáng nhö caùc vaät baùu
Töï trang söùc khaép mình
Oai ñöùc thaät saùng ngôøi
Vaàng saùng troøn moät taàm.
Gioáng nhö nuùi vaøng roøng
Thu huùt moïi ngöôøi nhìn
Chieâm ngöôõng khoâng muoán rôøi
Ñöôïc moïi ngöôøi yeâu kính.
Theå laø Nhaát thieát trí
Nhö ngöôøi noùi thaät lôùn
Maø xöôùng nhö theá naøy:
Baäc Nhaát Thieát Chuûng Trí
Nay ôû trong thaân naøy
Trí tueä vöôït theá gian

Chaéc chaén ôû trong ñaáy
Coù trí coâng ñöùc gì?
Chöa thaáy trí nhö vaäy
Thaân toát ñeïp nhö theá
Chaân thaät kham nhaän ñöôïc
Kheùo leùo hôn toâ veõ,
Chöa töøng thaáy thaân naøy
Khoâng coøn sinh nghi ngôø
Chaúng phaûi Nhaát Thieát Trí
Hình dung ñeïp nhö theá
Coâng ñöùc aét ñaày ñuû
Coù hình töôùng ñeïp naøy
Khoâng bao giôø voâ ñöùc
Neân phaûi hieåu chaéc chaén
Khoâng neân theo lôøi noùi.
Baáy giôø nhöõng ngöôøi chaên boø noùi nhö vaày:
–Baïch Ñöùc Theá Toân, chuùng con caàn phaûi hieåu cho chaéc chaén!
Hoï laïi nghó: “Chuùng ta laø ngöôøi chaên boø ñaâu coù naêng löïc trí tueä gì ñeå hieåu roõ nhöng cuõng nhaát quyeát hieåu bieát cho kyø ñöôïc! Vaäy laøm sao ñeå bieát ñaây?” Roài laïi noùi:
–Ñoái vôùi vieäc chaên boø, chuùng ta coù theå bieát raønh reõ, coøn Ñöùc Phaät sinh trong cung vua, laø ngöôøi coù naêng löïc trí tueä, hoïc hieåu taát caû caùc kyõ thuaät, nhöng chaéc coù leõ Ngaøi khoâng bieát caùch chaên boø ñaâu? Baây giôø chuùng ta neân hoûi vieäc chaên boø, chaéc chaén Ngaøi khoâng bieát!
Hoï lieàn noùi keä:
Vi-ñaø vaø baén cung
Y thuaät vaø cuùng teá
Thieân vaên cuøng thanh luaän
Vaên chöông caên baûn luaïân
Laäp ra luaïân teá trôøi
Nguoàn goác cuûa caùc luaän,
Luaän bieän baùc kheùo leùo
Luaïân kheùo hoïc daâm daät
Luaän tìm caàu taøi lôïi
Luaän doøng hoï thanh tònh,
Luaän taát caû muoân vaät
Luaän möôøi thöù teân hoï
Luaän toaùn soá, tính löôøng
Luaän côø vaây, baøi baïc,
Luaän saùch hoïc nguyeân baûn

Luaän aâm nhaïc, ca muùa
Luaän thoåi oác ca haùt
Luaän nhaûy muùa, haøi höôùc,
Maùnh khoùe vaø tröôøng lôùp
Luaän laéc caùc voøng hoa
Caùc boä luaän nhö theá Ñeàu thoâng suoát hoaøn toaøn. Xoa boùp heát meät nhoïc Phaân bieät giaù Ma-ni Caùch phaân bieät y phuïc Maøu saéc vaø daáu in Maùy moùc vaø keo daùn Thuaät baén gaàn hay xa, Laïi kheùo bieát chaët, caét Chaïm troå thaønh caùc töôïng Vaên chöông vaø vieát, veõ Ñeàu thoâng suoát taát caû. Laïi coøn kheùo bieát caùch Hoøa höông, laøm traøng hoa Kheùo bieát caùch ñoaùn moäng Kheùo bieát tieáng chim muoâng Kheùo bieát töôùng nam nöõ Bieát caùch ñieàu voi, ngöïa, Laïi kheùo bieát tieáng troáng Cho ñeán caùch ñaùnh troáng Kheùo bieát caùch chieán ñaáu Bieát roõ caùch hoøa giaûi, Caùch ñieàu ngöïa, muùa giaùo Kheùo bieát caùch chaïy nhaûy Kheùo bieát caùch böôùc ñi Kheùo bieát caùch cöùu giuùp Caùc caùch thöùc nhö vaäy Taát caû ñeàu bieát roõ. Caùc trí tueä kyõ naêng vöôït baäc nhö theá vöông töû ñeàu thoâng suoát. Neáu Ngaøi bieát nhöõng vieäc ñoù thì vì ñoù laø sôû hoïc cuûa Ngaøi, neân khoâng coù gì laø laï, coøn neáu Ngaøi bieát caùch chaên boø laø vieäc cuûa haøng thöù daân caïn côït thì bieát Ngaøi quaû thaät laø Baäc Nhaát Thieát Trí. Luùc baáy giôø ngöôøi chaên boø hoûi Ñöùc Phaät: –Baïch Ñöùc Theá Toân, coù maáy phöông phaùp chaên boø, giuùp ñaøn boø ngaøy caøng taêng theâm veà soá löôïng? Ñöùc Phaät daïy: –Coù möôøi moät phöông phaùp chaên boø, giuùp ñaøn boø ngaøy caøng taêng theâm veà soá löôïng, khoâng bò ít ñi. Neáu khoâng bieát saéc, khoâng bieát töôùng, khoâng bieát daäy sôùm... cho ñeán queùt doïn, khoâng bieát baêng boù veát thöông, khoâng bieát un khoùi, khoâng bieát daãn chuùng ñi ñöôøng lôùn, khoâng bieát caùch laøm cho ñaøn boø ñi laïi ñöôïc thoaûi maùi, khoâng bieát caùch daãn loäi nöôùc, khoâng bieát nôi thaû boø cho toát, khoâng bieát caùch vaét söõa ñöøng ñeå soùt, khoâng bieát caùch xöû lyù ñoái vôùi chuû khi boø bò maát troäm. Neáu khoâng hieåu roõ caùc phaùp nhö theá thì khoâng goïi laø bieát caùch chaên boø, coøn nhö hieåu ñöôïc phaùp naøy thì goïi laø bieát caùch chaên boø. Nghe Ñöùc Phaät daïy nhöõng ñieàu aáy, nhöõng ngöôøi chaên boø vui möøng thöa nhö vaày:

–Baïch Ñöùc Theá Toân, nhöõng ngöôøi chaên boø laâu naêm coøn khoâng bieát ñöôïc nhöõng phaùp aáy, huoáng gì luõ chuùng con laøm sao bieát ñöôïc möôøi moät phöông phaùp naøy. Vì vaäy neân bieát Ñöùc Nhö Lai Theá Toân thaät laø Baäc Nhaát Thieát Trí. Nhöõng ngöôøi chaên boø sinh taâm tin hieåu, xin Phaät xuaát gia. Ñöùc Phaät lieàn noùi cho hoï nghe: –Coù möôøi moät phaùp, Tyø-kheo neân hoïc... nhö trong kinh coù noùi roäng.

CHÖÔNG 62 Baäc Ñaïi nhaân chæ mong giöõ gìn ñöùc haïnh chöù khoâng caàu mong cuùng döôøng vaø cung kính. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, sau chín möôi ngaøy haï an cö trong vöôøn oâng Caáp Coâ Ñoäc röøng caây thaùi töû Kyø-ñaø taïi nöôùc Xaù-veä xong, Ñöùc Nhö Lai ñònh ra ñi thì tröôûng giaû Tu-ñaït-ña lieàn thænh ôû laïi nhöng

Ngaøi khoâng nhaän lôøi. Caùc Öu-baø-di nhö baø Tyø-xaù-khö Loäc Töû Maãu..., cuõng caàu thænh Phaät, nhöng Phaät cuõng khoâng nhaän. Caùc Öu-baø-taéc vaø caùc quan ñaïi thaàn, phuï töôùng kyø cöïu... trong nöôùc Xaù-veä cuõng caàu thænh Ñöùc Phaät, caùc anh em vua Ca-tyø- leâ... vaø caùc vöông töû Kyø-ñaø, vua Ba-tö-naëc... cuõng caàu thænh Phaät nhöng Ngaøi cuõng khoâng nhaän lôøi. Khoâng ñöôïc toaïi nguyeän vì Ñöùc Phaät khoâng nhaän lôøi, tröôûng giaû Tu-ñaït-ña trôû veà nhaø buoàn baõ khoùc than. Tröôùc kia, khi Nhö Lai coøn laøm Boà-taùt, Ngaøi ñeán choã caùc ñaïo só Ca-lan vaø Uaát- ñaàu-lam-phaát. Luùc töø giaõ ñoà chuùng cuûa hoï, Ngaøi coøn buoàn khoå, huoáng gì Tu-ñaït-ña, laø ngöôøi ñaõ thaáy ñöôïc Chaân ñeá, laø Öu-baø-taéc phuïng söï Ñöùc Phaät ñaõ laâu laøm sao traùnh khoûi buoàn raàu khi thaáy Ñöùc Theá Toân ra ñi. Nhö trong kinh Baûn Haïnh coù noùi roäng. Luùc aáy, Phuùc-leâ-giaø laø ngöôøi tôù gaùi cuûa tröôûng giaû Tu-ñaït-ña töø beân ngoaøi ñem nöôùc ñeán choã tröôûng giaû ñoå vaøo boàn lôùn. Chöa ñoå xong thì thaáy tröôûng giaû buoàn baõ than khoùc, Phuùc-leâ-giaø lieàn ñaët bình xuoáng ñaát, thöa vôùi tröôûng giaû: –Thöa tröôûng giaû, vì sao ngaøi buoàn khoùc nhö vaäy? Tröôûng giaû Tu-ñaït-ña ñaùp: –Ñöùc Theá Toân ñònh ñi nôi khaùc. Caùc ñaïi tröôûng giaû, quoác vöông, ñaïi thaàn, ñeàu caàu thænh nhöng Ngaøi khoâng baèng loøng ôû laïi cho neân ta buoàn khoùc nhö vaäy. Ñöùa tôù gaùi thöa vôùi tröôûng giaû: –Thöa tröôûng giaû, tröôûng giaû khoâng theå thænh Ñöùc Phaät ôû laïi trong nöôùc ñöôïc sao? Tröôûng giaû noùi: –Ta ñaõ heát söùc caàu thænh vaø nhieàu ngöôøi, nhieàu Baø-la-moân trong thaønh cuõng ñeàu cung thænh nhöng Ngaøi vaãn khoâng nhaän lôøi. Caùc vua vaø caùc ñaïi thaàn cung thænh Ñöùc Nhö Lai, taát caû ñeàu raát nhoïc söùc nhöng khoâng theå laøm cho Ngaøi ôû laïi. Nay Baäc Chaân Teá cuûa theá gian nhaát ñònh ra ñi. Vì luyeán tieác, kính meán Ngaøi neân hoï buoàn baõ khoâng vui. Tröôûng giaû noùi tieáp: –Khoâng phaûi chæ rieâng mình ta buoàn khoå maø moïi ngöôøi trong nöôùc Xaù-veä cuõng khoâng vui. Tröôûng giaû lieàn noùi keä:

Ngöôøi trong nöôùc Xaù-veä
Giaø treû vaø trai gaùi
Taát caû ñeàu lo buoàn
Ví nhö luùc nguyeät thöïc
Moïi ngöôøi ñeàu lo sôï
Ñeàu cuøng nhau caàu thænh.

Khi nghe keä xong, Phuùc-leâ-giaø vui möøng, hôùn hôû thöa vôùi tröôûng giaû:

–Thöa tröôûng giaû, ngaøi neân vui veû, ñöøng lo buoàn nöõa! Con coù theå thænh Ñöùc Phaät ôû laïi ñöôïc.

Tu-ñaït-ña lieàn noùi:

–Töø quoác vöông cho ñeán moïi ngöôøi trong nöôùc coøn khoâng thænh Ñöùc Nhö Lai ôû laïi ñöôïc, giôø ñaây ngöôi daùm noùi coù theå thænh Ngaøi ôû laïi, ta khoâng tin!

Phuùc-leâ-giaø thöa:

–Thöa tröôûng giaû, con chaéc chaén laøm ñöôïc!

Nghe Phuùc-leâ-giaø noùi, tröôûng giaû Tu-ñaït-ña vui haún leân, lieàn hoûi:

–Ngöôi coù naêng löïc gì?

Phuùc-leâ-giaø thöa:

–Thöa tröôûng giaû, con khoâng coù naêng löïc gì heát maø chính Ñöùc Theá Toân coù taâm Ñaïi bi!

Vò aáy noùi keä:

Baäc Nhaát Thieát Chuûng Trí
Nhö ngöôøi meï thöông con
Mong daïy doã con mình
Taâm khoâng heà moûi meät,
Chuùng sinh ñaém vaøo höõu
Phaät thöôøng muoán cöùu vôùt
Ví nhö meï maát con
Tìm cho ñöôïc môùi thoâi.
Con naém aùo Ñaïi bi
Chaéc chaén Ngaøi trôû veà.
Phaät khoâng phaân doøng hoï
Giaøu sang vaø ñeïp xaáu
Taøi saéc hay toát xaáu
Chæ xeùt coù loøng tin
Ngöôøi caên laønh thaønh thuïc
Neáu thaáy chuùng sinh naøy
Lieàn thöông xoùt cöùu giuùp.
Nay con giöõ Phaät laïi
Nhaân daân ôû trong nöôùc
Taát caû ñeàu vui möøng.

Ñang gaùnh nöôùc, aùo coøn öôùt ñaãm chöa khoâ, Phuùc-leâ-giaø cuøng vôùi caùc baïn ñi ñeán

Kyø hoaøn. Luùc aáy nhaø vua vaø moïi ngöôøi ñang ôû tinh xaù Kyø hoaøn, moïi ngöôøi ñeàu traùnh ñöôøng ñeå Phuùc-leâ-giaø ñeán choã Phaät. Caùc caên laønh ñaõ troàng tröôùc kia, nay ñeàu hieån hieän,

Phuùc-leâ-giaø lôùn tieáng thænh Phaät vaø noùi keä:

Nhaø vua vaø ñaïi thaàn
Saùt-lôïi, Baø-la-moân
Taát caû ngöôøi cao quyù
Ñeàu cuùng döôøng Ñöùc Phaät.
Nay taâm con ao öôùc
Cuõng muoán ñöôïc cuùng döôøng
Nay xin thænh caàu Phaät
Mong Theá Toân nghe cho.

Tuy bieát caùc vò quyù
Caàu thænh Ñöùc Theá Toân
Nhö Lai ñaïi Töø bi
Xin nhaän lôøi con thænh,
Taâm Theá Toân bình ñaúng
Khoâng phaân bieät cao, thaáp
Keû ngheøo heøn, thaáp keùm
Vaø cao sang, Ñeá Thích
Con sôï bieån ngheøo naøn
Laën huïp trong caùc khoå
Chìm ñaém maõi khoâng thoâi
Thöôøng nghe tieáng khoå naõo,
Theá Toân neân thöông xoùt
Cöùu vôùt khoûi löûa ngheøo
Nay con raát kính tin
Baäc hôn caû trong chuùng.
Xin Ñaïi Bi chöùng bieát
Maët ñaát vaø hö khoâng
Trong taát caû theá giôùi
Ñeàu thaáy bieát taát caû
Khoâng coù gì khoâng roõ
Chæ Phaät thaáy ñaày ñuû
Taát caû ñeàu bieát heát,
Nay con khoâng coù gì
Cuùng Phaät vaø chuùng Taêng
Chæ coù tin, nhaän, hieåu
Thaân naøy chaúng cuûa mình
Thuoäc ngöôøi, khoâng töï do
Khoâng ñöôïc theo Ñöùc Phaät
Cuùi xin nhaän lôøi con!
Neáu Phaät boû ñi xa
Taâm con nhö say cuoàng
Saéc thaân ñaõ cuùng döôøng
Neáu Phaät ôû laïi ñaây
Con ñöôïc kính Phaùp thaân
Phaùp do Phaät noùi ra
Con ñeàu thöïc haønh ñöôïc.
Laønh thay! Cuùi xin Ngaøi
ÔÛ laïi giaùo huaán con.

Sang heøn khoâng khaùc nhau
Chaéc thaät trong chuùng sinh
Cuøng taát caû theá gian
Laøm ngöôøi baïn khoâng môøi.
Maøng löôùi bao caùc ngoùn
Tay coù baùnh xe ñeïp
Taát caû ñeàu sôï haõi
Phaät duøng tay an uûi.
Ai coù taâm Ñaïi bi
Buûa khaép caû theá gian
Ñeàu laø lôøi Chaân teá
Luïc sö xöng Chuûng trí
Xöa ñaõ ñieàu phuïc hoï?
Ai ôû tröôùc ñaïi chuùng
Tieáng Sö töû khoâng sôï
Tieáng khen khaép ba coõi
Lay ñoäng khaép taát caû
Theá giôùi ñeàu nghe bieát?
Ai khoâng coù loãi laàm?
Chæ coù Phaät Theá Toân.
Laønh thay! Xin hoøa vui
Taâm veà nöông Tam baûo
Gioáng nhö con nhôù meï.
Ngaøi vì caùc chuùng sinh
Tu khoå haïnh khoù laøm
Chòu khoù ñi ñeán ñaây
Noùi taùm con ñöôøng chaùnh
Môû baøy neûo cam loä
Ngöôøi trí laøm phaùp khí.
Baáy giôø caên laønh cuûa Phuùc-leâ-giaø ñaõ thuaàn thuïc. Ñöùc Phaät Baø-giaø-baø phaùt ra tieáng
Phaïm aâm, duøng keä baûo Phuùc-leâ-giaø:
Ngöôi ñaõ kheùo tìm caùch
Laøm cho Ta ôû laïi
Ngöôi duøng lôøi moùc caâu
Cheá ngöï caùc voi maïnh,
Ngöôi coù chí beàn vöõng
Coù ñoä löôïng roäng raõi
Ñaõ duøng taâm tha thieát

Caàu thænh Ta ôû laïi
Giôø ñaây Ta laøm sao
Khoâng nhaän ngöôi thænh ñöôïc?
Neáu xa quaùn taâm ngöôi
Coøn phaûi neân ñi ñeán
Huoáng giôø ñöùng tröôùc ngöôi
Maø nôõ boû ñi sao?
Ta khoâng vì taøi lôïi
Giaøu sang vaø tieáng khen
Vì thaät taâm cuûa ngöôi
Ta seõ ôû ñaây laâu.
Thaáy taâm ngöôi thanh tònh
Gioáng nhö ngöïa taøi gioûi
Trang söùc yeân vaø daây
Ai khoâng côõi daïo chôi?
Ta ñaõ vì moïi ngöôøi,
Vì gaây nhaân giaûi thoaùt
Cho neân lìa gia ñình
Khoâng bò lôïi döôõng buoäc
Gioáng nhö con voi maïnh
Duøng tô sao buoäc ñöôïc?
Lôïi döôõng cuõng nhö vaäy
Khoâng theå ngaên caám Ta.
Luùc Ta ôû trong thai
Trong choã toái taêm kia
Coøn nghó lôïi chuùng sinh
Huoáng nay thaønh Chaùnh giaùc?
Khoå haïnh chöùa voâ löôïng
Vaãn thöôøng töï khoâ caïn
Neáu khoâng vì chuùng sinh
Ta ñaõ nhaäp Nieát-baøn
Vì muoán ñoä chuùng sinh
Cho neân ôû laïi ñôøi.
Ta vì caùc chuùng sinh
Nhaûy xuoáng vöïc, vaøo löûa,
Ta vì giaùo hoùa hoï
Khoâng neä caùc khoå naõo,
Cuõng khoâng töø khoù nhoïc
Laøm maõn nguyeän Leâ-giaø

Cho neân phaûi ôû laïi.
Phuùc-leâ-giaø neân bieát,
Ta giuùp ngöôi maõn nguyeän
Ta vì ñoä chuùng sinh
Gaùnh vaùc luõ raén ñoäc
Ta ôû vì Phuùc-giaø.
Chuùng sinh thaønh Xaù-veä
Ñeàu sinh taâm ít coù
Cuøng noùi lôøi nhö vaày:
Vui thay! Phaät ít coù
Khoâng nhaän lôøi cuûa vua
Khoâng nhaän lôøi ñaïi thaàn
Lôøi thænh ngöôøi trong thaønh,
Khoâng vì lôøi ngöôøi nöõ
Dòu daøng vaø meàm moûng
Phaät laø ngöôøi giaùo hoùa
Thaáy naøng coù taâm laønh
Neân quyeát ñònh ôû laïi.
Taát caû vieäc ñi, ôû
Bieát Phaät vì Phuùc-giaø
Cho neân phaûi ôû laïi
Khoâng vì caùc lôïi döôõng
Danh lôïi vaø taøi vaät.
Phaät khoâng caùc keát söû
Vì ngöôøi ñöôïc giaùo hoùa
Ñi ñöùng vaø naèm ngoài
Thöôøng xem xeùt chuùng sinh
Ngaøi vì caùc chuùng sinh
Ñaùng ñi thì ñi ngay
Ñaùng ôû thì cöù ôû.

CHÖÔNG 63

Phaûi giöõ gìn giôùi caám, thaø xaû boû thaân maïng chöù khoâng bao giôø huûy phaïm. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, coù moät thaày Tyø-kheo theo thöù lôùp ñi khaát thöïc, ñeán tieäm xaâu ngoïc ñöùng ôû ngoaøi cöûa. Luùc aáy ngöôøi thôï ñang xaâu ngoïc Ma-ni cho nhaø vua, thaày Tyø-kheo ñi qua, maøu y aùnh vaøo vieân ngoïc laøm cho noù coù maøu ñoû hoàng. Ngöôøi thôï vaøo nhaø laáy thöùc aên cuùng döôøng thaày Tyø-kheo, luùc aáy coù moät con ngoãng thaáy vieân ngoïc maøu ñoû gioáng nhö mieáng thòt lieàn ñeán moå vaø nuoát maát. Ñem thöùc aên cuùng döôøng thaày

Tyø-kheo xong, ngöôøi thôï tìm vieân ngoïc nhöng khoâng thaáy. Vieân ngoïc quyù giaù naøy laø vaät cuûa vua. Nhaø ngöôøi thôï laøm ngoïc ñaõ ngheøo khoå nay laïi laøm maát ngoïc quyù cuûa vua neân trong loøng khieáp sôï, beøn noùi vôùi vò Tyø-kheo: –Thaày ôi, haõy traû ngoïc quyù laïi cho toâi! Luùc aáy, thaày Tyø-kheo suy nghó: “Vieân ngoïc aáy bò con ngoãng nuoát, neáu ta noùi ra thì ngöôøi thôï chaéc chaén seõ gieát con ngoãng ñeå laáy vieân ngoïc. Nhö vaäy söï khoå seõ ñeán vôùi ta! Ta phaûi laøm caùch naøo ñeå traùnh khoûi tai hoïa naøy?” Vò Tyø-kheo lieàn noùi keä: Nay vì giöõ maïng ngoãng Thaân ta chòu khoå naõo Khoâng coøn caùch naøo khaùc Laáy maïng ta thay ngoãng. Neáu cho ngöôøi thôï bieát Raèng chính do ngoãng nuoát Ngöôøi kia chöa chaéc tin Maø coøn gieát con ngoãng. Ta phaûi laøm caùch naøo Ñeå cöùu ñöôïc thaân mình Laïi khoâng haïi ngoãng kia? Neáu noùi ngöôøi khaùc laáy Noùi nhö vaäy khoâng ñöôïc Duø cho mình khoâng loãi Cuõng khoâng neân noùi doái. Ta nghe Baø-la-moân Vì soáng ñöôïc noùi doái Ta nghe Tieân thaùnh noùi Thaø xaû boû thaân maïng Khoâng bao giôø luoáng doái. Phaät noùi keû cöôùp aùc Bò cöa cöa ñöùt thaân Duø chòu söï ñau ñôùn Khoâng bao giôø huûy phaùp, Noùi doái ñöôïc toaøn maïng Vaãn coøn khoâng neân laøm Thaø coù taâm giöõ giôùi

Maø xaû boû thaân maïng.
Neáu ta noùi doái thì
Nhöõng vò cuøng phaïm haïnh
Cheâ bai ta phaù giôùi
Khinh cheâ ta nhö vaäy
Gioáng nhö ñoát taâm ta.
Vì nhöõng lyù do aáy
Khoâng neân phaù giôùi caám
Nay phaûi chòu khoå lôùn
Ta phaûi neân hoïc nhö
Ngoãng uoáng söõa pha nöôùc
Chæ uoáng heát phaàn söõa
Coøn chöøa laïi phaàn nöôùc
Nay ta cuõng phaûi vaäy
Boû aùc maø laáy thieän.
Trong kinh daïy nhö vaày
Ngöôøi trí vaø treû ngu
Tuy cuøng laøm moät vieäc
Nhöng khoâng theo vieäc aùc
Ngöôøi laønh boû ñieàu aùc
Nhö ngoãng uoáng söõa nöôùc.
Nay ta boû thaân maïng
Vì maïng soáng ngoãng kia
Bôûi vì ta giöõ giôùi

Ñeå thaønh ñaïo giaûi thoaùt.

Khi nghe keä aáy xong, ngöôøi thôï xaâu ngoïc noùi vôùi thaày Tyø-kheo:

–Traû vieân ngoïc laïi cho toâi! Neáu khoâng traû laïi thì thaày phaûi chuoác laáy khoå naõo, khoâng theå boû qua ñöôïc.

Thaày Tyø-kheo ñaùp:

–Ai laáy ngoïc cuûa oâng!

Vaø thaày ñöùng im laëng. Ngöôøi thôï noùi:

–ÔÛ ñaây khoâng coù ngöôøi naøo khaùc, ai laáy vieân ngoïc aáy?

Khi ñoù ngöôøi thôï xaâu ngoïc lieàn ñoùng cöûa laïi roài noùi vôùi thaày Tyø-kheo:

–Baây giôø, thaày cöù ngoan coá ñi!

Thaày Tyø-kheo nhìn khaép boán phía nhöng khoâng bieát nhôø caäy ai. Gioáng nhö con nai ñi vaøo vöôøn maø khoâng bieát loái ra, thaày Tyø-kheo khoâng caàu cöùu ñöôïc ai cuõng laïi nhö vaäy.

Baáy giôø thaày Tyø-kheo töï thuùc lieãm thaân, söûa y phuïc ngay ngaén. Ngöôøi thôï laïi noùi:

–Baây giôø, oâng coù muoán ñaáu vôùi ta khoâng?

Thaày Tyø-kheo ñaùp:

–Toâi khoâng muoán ñaáu vôùi oâng! Toâi töï ñaáu vôùi boïn giaëc keát söû kia. Sôû dó nhö vaäy laø vì toâi e raèng khi ñaùnh nhau thaân theå seõ loä lieãu ra ngoaøi, maø Tyø-kheo chuùng toâi duø cho coù khoán khoå nhöng luùc laâm chung y phuïc vaãn thöôøng töï che kín, khoâng ñeå loä thaân theå.

Thaày Tyø-kheo laïi noùi keä:

Theá Toân bieát hoå theïn
Nay ta tu hoïc theo
Cho ñeán luùc qua ñôøi
Khoâng ñeå loä thaân theå.

Ngöôøi thôï noùi vôùi thaày Tyø-kheo:

–Vaäy thaày khoâng tieác thaân maïng hay sao?

Thaày Tyø-kheo ñaùp:

–Theo phaùp xuaát gia cuûa toâi thì ñeán khi giaûi thoaùt cuõng thöôøng giöõ gìn thaân maïng, duø ôû trong choã hieåm naïn vaãn giöõ gìn thaân maïng. Nay toâi nhaát ñònh boû thaân naøy ñeå chuùng xuaát gia khen ngôïi teân toâi.

Vò Tyø-kheo lieàn noùi keä:

Khi toâi boû thaân maïng
Ngaõ xuoáng nhö cuûi khoâ
Khieán cho ngöôøi ngôïi khen
Vì ngoãng maø boû thaân
Cuõng khieán cho ngöôøi sau
Ñeàu buoàn baõ thöông tieác.
Xaû boû thaân maïng naøy

Ngöôøi nghe sieâng tinh taán
Tu haønh theo ñaïo chaân
Giöõ vöõng caùc giôùi caám
Neáu coù ai huûy giôùi
Nguyeän cho öa giöõ giôùi
Baáy giôø ngöôøi thôï noùi vôùi thaày Tyø-kheo:
–Vöøa roài, oâng ñaõ noùi nhöõng lôøi taø vaïy khoâng chaân thaät maø laïi muoán cho ngöôøi khaùc khen ngôïi teân mình.
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
–OÂng cho raèng toâi maëc chieác y nhuoäm naøy laø hö doái hay sao? Taïi sao phaûi khoe khoang caùi toát? Vì khoâng taø vaïy neân töï vui möøng, cuõng khoâng phaûi vì muoán ngöôøi khaùc khen ngôïi teân toâi maø chính laø muoán cho Ñöùc Theá Toân bieát roõ taâm chí thaønh cuûa toâi.
Vò Tyø-kheo lieàn noùi keä:
Ñeä töû cuûa Ñöùc Phaät
Vì giöõ gìn giôùi caám
Xaû boû thaân khoù boû
Khieán nhöõng ngöôøi theá gian
Sinh taâm chöa töøng coù,
Ñoái caùc vò xuaát gia
Giôø tuy chöa sinh taâm
Töông lai aét seõ sinh.
Khi aáy, ngöôøi thôï troùi thaày Tyø-kheo laïi roài duøng gaäy ñaùnh vaø hoûi:
–Vieân ngoïc ôû ñaâu? Traû laïi cho toâi!
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
–Toâi khoâng laáy ngoïc!
Ngöôøi thôï khoùc loùc, trong loøng aên naên laïi caøng theâm khoå naõo vì ñeå maát ngoïc cuûa vua, lieàn noùi keä:
Chao oâi, caùi ngheøo naøy!
Ta bieát nghieäp laønh, döõ
Neân sinh taâm aên naên
Chao oâi, caùi ngheøo naøy!
Do tham neân laøm aùc.
Ngöôøi thôï khoùc loùc, ñaûnh leã döôùi chaân thaày Tyø-kheo roài thöa:
–Xin thaày vui loøng traû vieân ngoïc laïi cho toâi! Thaày chôù töï thieâu ñoát maø cuõng ñöøng thieâu ñoát toâi!
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
–Thaät söï toâi khoâng laáy!
Ngöôøi thôï noùi tieáp:

–Tyø-kheo naøy thaät ngoan coá, chòu ñau ñôùn nhö vaäy maø vaãn khoâng chòu noùi ra!

Bò caùi ngheøo eùp ngaët maø khoâng laáy laïi ñöôïc vieân ngoïc, ngöôøi thôï laïi caøng töùc giaän ñaùnh ñaäp. Hai tay vaø coå ñeàu bò troùi, nhìn khaép boán phía khoâng bieát keâu ai, thaày

Tyø-kheo chaéc chaén phaûi chòu cheát moät caùch luoáng uoång, lieàn nghó nhö vaày: “Soáng, cheát, chòu khoå ñeàu phaûi nhö theá, ta nhaát quyeát khoâng noùi ra, khoâng ñeå traùi phaïm giôùi luaät. Neáu ta phaïm giôùi seõ chòu khoå ñòa nguïc coøn hôn caùi khoå hieän giôø”.

Thaày Tyø-kheo noùi keä:

Phaûi nhôù Nhaát Thieát Trí
Laáy ñaïi Bi laøm theå
Vì toâi toân troïng Phaät
Neân nhôù lôøi Phaät daïy,
Lôøi cuûa Phuù-na-giaø
Laïi phaûi neân nhôù nghó.
Tieân nhaãn nhuïc trong röøng
Chaët boû caû tay, chaân
Vaø tai, muõi cuûa mình
Maø taâm khoâng töùc giaän.
Tyø-kheo phaûi nhôù nghó
Trong kinh Phaät coù daïy
Raèng caùc thaày Tyø-kheo
Daàu bò cöa saét cöa
Thaân theå vaø chaân tay
Cuõng khoâng sinh taâm aùc,
Chæ chuyeân taâm nhôù Phaät
Nghó mình ñaõ xuaát gia
Vaø nhôù nghó giôùi caám.
Toâi ôû ñôøi quaù khöù
Vì daâm, troäm boû thaân
Nhö theá khoâng theå ñeám,
Deâ, nai vaø luïc suùc
Boû thaân khoâng theå tính,
Khi aáy luoáng chòu khoå
Vì giôùi boû thaân maïng
Hôn soáng maø phaù giôùi.
Duø cho muoán giöõ mình
Roài cuoái cuøng cuõng cheát
Khoâng baèng giöõ gìn giôùi

Cöùu maïng soáng vaät khaùc.
Boû thaân nguy aùch naøy
Ñeå caàu thaân giaûi thoaùt
Tuy xaû boû thaân maïng
Nhöng coù caùc coâng ñöùc
Coù ñöôïc voâ sôû ñaéc.
Ngöôøi trí giöõ thaân maïng
Maïng aáy coù coâng ñöùc
Ngöôøi ngu boû thaân maïng
Luoáng uoång khoâng ñöôïc gì.
Khi ñoù thaày Tyø-kheo noùi vôùi ngöôøi thôï xoû ngoïc:
–Giöõ taâm Töø bi thaät laø khoå thay!
Ngöôøi thôï khoùc loùc, buoàn raàu noùi keä:
Maëc duø toâi ñaùnh thaày
Nhöng heát söùc khoå naõo
Lo sôï vua traùch phaït
Laïi muoán tra khaûo thaày
Nay thaày boû khoå aáy
Cuõng khieán oâi boû aùc.
Thaày laø ngöôøi xuaát gia
Phaûi döùt boû tham duïc
Neân boû taâm tham aùi
Haõy traû ngoïc cho toâi!
Thaày Tyø-kheo mæm cöôøi noùi keä:
Toâi tuy coù taâm tham
Nhöng khoâng heà tham ngoïc.
OÂng haõy nghe toâi noùi
Toâi tuy tham tieáng khen
Nhöng ngöôøi trí ca ngôïi,
Cuõng tham caû giôùi caám
Cho ñeán phaùp giaûi thoaùt
Con ñöôøng ñeán baát dieät
Laø ñieàu toâi tham nhaát.
Ñoái vôùi ngoïc cuûa oâng
Thaät khoâng coù taâm tham.
Toâi maëc y phaán taûo
Khaát thöïc laø söï soáng
Soáng ôû döôùi goác caây
Toâi cho ñoù laø ñuû

Vì nhöõng lyù do naøo
Laïi ñi laøm keû cöôùp?
OÂng neân kheùo xem xeùt!
Ngöôøi thôï noùi vôùi thaày Tyø-kheo:
–Thaày chôù noùi nhieàu?
Theá roài ngöôøi thôï laáy daây troùi theâm vaø ñaùnh ñaâïp nöõa. Vì daây xieát maïnh quaù neân maét, tai, mieäng, muõi cuûa thaày Tyø-kheo ñeàu chaûy maùu. Khi aáy, con ngoãng lieàn ñeán uoáng maùu; ngöôøi thôï töùc giaän ñaùnh con ngoãng cheát. Thaày Tyø-kheo hoûi:
–Con ngoãng coøn soáng hay cheát?
Ngöôøi thôï ñaùp:
–Con ngoãng soáng hay cheát ñaâu coù gì ñaùng hoûi?
Thaày Tyø-kheo höôùng veà choã con ngoãng, thaáy noù ñaõ cheát beøn rôi nöôùc maét khoâng vui maø noùi keä:
Toâi chòu caùc khoå naõo
Mong cho ngoãng ñöôïc soáng
Nay maïng toâi chöa cheát
Maø ngoãng cheát tröôùc toâi.
Toâi mong cöùu maïng noù
Môùi chòu khoå nhö vaày
Sao noù laïi cheát tröôùc
Muïc ñích toâi khoâng thaønh!
Ngöôøi thôï hoûi thaày Tyø-kheo:
–Con ngoãng ñoái vôùi thaày coù lieân can gì, sao thaày buoàn baõ nhö theá?
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
–Vì khoâng ñöôïc maõn nguyeän neân toâi khoâng vui! Naõy giôø toâi coù yù muoán cheát thay cho ngoãng nhöng giôø noù ñaõ cheát laøm cho toâi khoâng ñöôïc nhö yù nguyeän.
Ngöôøi thôï laïi hoûi:
–Thaày muoán nguyeän ñieàu gì?
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
–Khi Ñöùc Phaät coøn laøm Boà-taùt, vì chuùng sinh Ngaøi ñaõ chòu chaët boû chaân tay khoâng heà tieác thaân maïng. Toâi muoán hoïc theo haïnh cuûa Ngaøi.
Vò Tyø-kheo noùi keä:
Thuôû xa xöa Boà-taùt
Boû thaân theá maïng ngoãng
Toâi cuõng laøm nhö theá
Muoán boû maïng thay ngoãng.
Toâi coù taâm cao thöôïng
Muoán ngoãng ñöôïc toaøn maïng

Do oâng gieát cheát ngoãng
Taâm nguyeän toâi khoâng troøn.
Ngöôøi thôï hoûi:
–Thaày noùi ñieàu aáy toâi vaãn chöa hieåu, thaày neân giaûi thích roõ raøng nguyeân nhaân.
Baáy giôø, thaày Tyø-kheo noùi keä ñaùp:
Toâi maëc y maøu ñoû
Saéc ngoïc töïa maøu thòt
Ngoãng cho ñoù laø thòt
Lieàn ñeán nuoát ngoïc ngay.
Toâi cam chòu khoå ñau
Vì muoán giuùp ngoãng kia
Bò tra khaûo raát khoå
Mong noù ñöôïc toaøn maïng.
Taát caû caùc chuùng sinh
Phaät ñeàu xem nhö con
Ngöôøi khoâng coù coâng ñöùc
Ngaøi cuõng ñeàu thöông xoùt.
Cuø-ñaøm laø Thaày toâi
Laøm sao gieát chuùng sinh
Toâi laø ñeä töû Ngaøi
Nôõ naøo laïi saùt haïi!
Nghe keä xong, ngöôøi thôï lieàn moå buïng ngoãng laáy vieân ngoïc ra roài khoùc nöùc nôû thöa vôùi thaày Tyø-kheo:
–Vì cöùu maïng con ngoãng maø thaày khoâng tieác thaân mình, laøm cho toâi khoâng bieát maø gaây ra nhöõng vieäc khoâng ñuùng phaùp naøy.
Ngöôøi thôï lieàn noùi keä:
Thaày chöùa vieäc coâng ñöùc
Nhö laáy tro phuû löûa
Toâi vì quaù ngu si
Thieâu ñoát maáy traêm thaân.
Thaày raát laø xöùng ñaùng
Tieâu bieåu cho Ñöùc Phaät
Toâi vì quaù ngu si
Khoâng chòu xem xeùt kyõ
Bò löûa si thieâu ñoát.
Xin thaày taïm ôû laïi
Cho toâi ñöôïc saùm hoái
Gioáng nhö ngaõ xuoáng ñaát

Choáng ñaát ñeå ñöùng daäy
Ñôïi toâi cuùng chuùt ít.
Khi aáy, ngöôøi thôï chaép tay höôùng veà thaày Tyø-kheo, laïi noùi keä raèng:
Kính leã haïnh thanh tònh
Cung kính giöõ vöõng giôùi
Gaëp naïn khoå döõ doäi
Khoâng heà phaù huûy giôùi.
Khoâng gaëp vieäc döõ naøy
Giöõ giôùi naøo coù khoù
Caàn phaûi gaëp vieäc khoå
Môùi giöõ gìn giôùi caám
Ñaây môùi goïi laø khoù.
Vì ngoãng thaân chòu khoå
Khoâng huûy phaïm giôùi caám
Vieäc naøy thaät khoù coù!
Saùm hoái xong, ngöôøi thôï ñöa tieãn thaày Tyø-kheo ra veà.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.